

LZOKV

LESTVICA ZNAKOV
OPOZICIONALNEGA / KLJUBOVALNEGA
VEDENJA

dr. Kristijan Musek Lešnik

LZOKV

LESTVICA ZNAKOV OPOZICIONALNEGA / KLJUBOVALNEGA VEDENJA

dr. Kristijan Musek Lešnik

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

159.9.072

MUSEK Lešnik, Kristijan

LZOKV : lestvica znakov opozicionalnega/kljubovalnega vedenja /
Kristijan Musek Lešnik. - Ljubljana : IPSOS, 2008

ISBN 978-961-6671-32-3

236812800

KAZALO

KRATEK OPIS LESTVICE	4
OSNOVNI PODATKI O LESTVICI	4
Odgovorni list LZOKV dč M obrazec za dečke	5
Odgovorni list LZOKV uc M obrazec za učence	6
Odgovorni list LZOKV mk M obrazec za mladostnike	7
Odgovorni list LZOKV da D obrazec za deklice	8
Odgovorni list LZOKV ua D obrazec za učenke	9
Odgovorni list LZOKV ma D obrazec za mladostnice	10
IZHODIŠČA LZOKV	11
NAVODILA ZA UPORABO IN VREDNOTENJE LZOKV	12
VIRI IN LITERATURA	13

KRATEK OPIS LESTVICE

Lestvica LZOKV je namenjena beleženju motečega vedenja pri posameznem otroku, učencu oziroma mladostniku.

Lestvica beleži nekatera vedenja, ki se lahko povezujejo z motečo, pretirano opozicionalnostjo, ključovalnostjo. Odgovorni list lestvice izpolnjuje učitelj, starš ali drug odrasel, ki dobro pozna otroka oziroma mladostnika in njegovo vsakdanje vedenje.

Težave s pretirano ključovalnim vedenjem lahko vplivajo na uspešnost otrok in mladostnikov v različnih šolskih in drugih situacijah. Prepoznavanje znakov ključovalnega oziroma opozicionalnega vedenja je pomembno za načrtovanje ustrezne pomoči in podpore otrokom in učencem, pri katerih so ta vedenja izražena do te mere, da niso le moteča, pač pa tudi ovirajo njihove odnose z vrstniki in odraslimi v šoli in v drugih okoljih. Otrokovo oziroma mladostnikovo moteče vedenje lahko okrne njegovo uspešnost v medosebnih odnosih in prispeva k postopnemu izključevanju iz socialnih situacij.

Lestvica LZOKV je namenjena šolskim svetovalnim delavcem, svetovalnim delavcem in drugim strokovnjakom kot dopolnilna informacija s strani tistih, ki dobro poznajo otroka in njegovo vedenje v razredu ali v drugem okolju. Lestvica je uporabna kot presejalni pripomoček za prepoznavanje otrok in mladostnikov, ki bi lahko imeli težave z obvladovanjem opozicionalnega oziroma ključovalnega vedenja, in kot orodje v začetnem procesu načrtovanja učinkovitih strategij za pomoč otroku, pri katerem obstaja možnost, da ima oziroma lahko v prihodnosti pričakuje težave na tem področju. Uporablja se lahko tudi v okviru svetovalnega oziroma preventivnega procesa.

Lestvica LZOKV je namenjena oceni znakov opozicionalnega oziroma ključovalnega vedenja in ni psihodiagnostični inštrument za merjenje morebitne opozicionalno ključovalne motnje vedenja. Če rezultati posameznega otroka ali mladostnika na LZOKV opozorijo na težave na področju vedenja, je smiselno razmisliti o poglobljeni analizi in obravnavi teh težav, njihovih vzrokov in posledic. Če psiholog, svetovalni delavec ali drug strokovnjak na podlagi rezultata na LZOKV meni, da bi lahko pri otroku ali mladostniku šlo za resnejše težave ali za opozicionalno ključovalno motnjo vedenja, je za njeno ugotavljanje potreben nadaljnji podrobnejši in poglobljen diagnostični postopek.

Lestvica LZOKV je uporabna za ocenjevanje vedenja otrok, učencev in mladostnikov od 8. leta starosti naprej.

OSNOVNI PODATKI O LESTVICI

Kategorija: **S** - lestvico lahko uporablja psiholog, svetovalni delavec, ali drug strokovnjak na področju svetovanja v zvezi z vedenjem otrok in mladostnikov

Starostni razpon: 8 do 18 let

Število postavk: 9

Čas izpolnjevanja: 5 do 10 minut

Čas vrednotenja: do 5 minut

Izpolnjevanje lestvice: starš; učitelj; odrasel, ki dobro pozna otroka oziroma učenca; pri starejših mladostnikih tudi vrstnik, ki dobro pozna mladostnika

Deček:	Ocenjevalec:	Datum:
--------	--------------	--------

Navodilo za izpolnjevanje odgovornega lista

Na spodnjem seznamu so zapisani nekateri opisi različnih vedenj in težav, ki se lahko pojavijo pri dečkih.

Preberite spodnje opise in ocenite, v kolikšni meri se takšna vedenja in težave pojavljajo pri dečku, katerega vedenje ocenjujete.

Ocene pomenijo:

- 0 – takšnega vedenja ne opažam
- 1 – takšno vedenje sem opazil/a le enkrat
- 2 – takšno vedenje opažam občasno
- 3 – takšno vedenje opažam pogosto
- 4 – takšno vedenje opažam vsak dan

V drugem stolpcu ocenite, ali je posamezna težava pri dečku bolj, enako, ali manj izrazita kot v preteklosti.

1	Hitro se razburi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
2	Je pogosto jezen ali zamerljiv.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
3	Je ključovalen in maščevalen.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
4	Je razdražljiv, hitro se vznemiri.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
5	Krivi druge za svoje neprimerno vedenje.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
6	Namerno vznemirja, draži, jezi druge.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
7	Prepira se z vrstniki.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
8	Prepira se z odraslimi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
9	Upira se ali zavrača navodila ali pravila, ki jih zastavijo odrasli.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ

Učenec:	Ocenjevalec:	Datum:
---------	--------------	--------

Navodilo za izpolnjevanje odgovornega lista

Na spodnjem seznamu so zapisani nekateri opisi različnih vedenj in težav, ki se lahko pojavijo pri učencih.

Preberite spodnje opise in ocenite, v kolikšni meri se takšna vedenja in težave pojavljajo pri učencu, katerega vedenje ocenjujete.

Ocene pomenijo:

- 0 – takšnega vedenja ne opažam
- 1 – takšno vedenje sem opazil/a le enkrat
- 2 – takšno vedenje opažam občasno
- 3 – takšno vedenje opažam pogosto
- 4 – takšno vedenje opažam vsak dan

V drugem stolpcu ocenite, ali je posamezna težava pri dečku bolj, enako, ali manj izrazita kot v preteklosti.

1	Hitro se razburi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
2	Je pogosto jezen ali zamerljiv.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
3	Je ključovalen in maščevalen.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
4	Je razdražljiv, hitro se vznemiri.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
5	Krivi druge za svoje neprimerno vedenje.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
6	Namerno vznemirja, draži, jezi druge.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
7	Prepira se z vrstniki.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
8	Prepira se z odraslimi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
9	Upira se ali zavrača navodila ali pravila, ki jih zastavijo odrasli.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ

Mladostnik:	Ocenjevalec:	Datum:
-------------	--------------	--------

Navodilo za izpolnjevanje odgovornega lista

Na spodnjem seznamu so zapisani nekateri opisi različnih vedenj in težav, ki se lahko pojavijo pri mladostnikih.

Preberite spodnje opise in ocenite, v kolikšni meri se takšna vedenja in težave pojavljajo pri mladostniku, katerega vedenje ocenjujete.

Ocene pomenijo:

- 0 – takšnega vedenja ne opažam
- 1 – takšno vedenje sem opazil/a le enkrat
- 2 – takšno vedenje opažam občasno
- 3 – takšno vedenje opažam pogosto
- 4 – takšno vedenje opažam vsak dan

V drugem stolpcu ocenite, ali je posamezna težava pri dečku bolj, enako, ali manj izrazita kot v preteklosti.

1	Hitro se razburi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
2	Je pogosto jezen ali zamerljiv.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
3	Je ključovalen in maščevalen.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
4	Je razdražljiv, hitro se vznemiri.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
5	Krivi druge za svoje neprimerno vedenje.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
6	Namerno vznemirja, draži, jezi druge.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
7	Prepira se z vrstniki.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
8	Prepira se z odraslimi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
9	Upira se ali zavrača navodila ali pravila, ki jih zastavijo odrasli.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ

Deklica:	Ocenjevalec:	Datum:
----------	--------------	--------

Navodilo za izpolnjevanje odgovornega lista

Na spodnjem seznamu so zapisani nekateri opisi različnih vedenj in težav, ki se lahko pojavijo pri deklicah.

Preberite spodnje opise in ocenite, v kolikšni meri se takšna vedenja in težave pojavljajo pri deklici, katere vedenje ocenjujete.

Ocene pomenijo:

- 0 – takšnega vedenja ne opažam
- 1 – takšno vedenje sem opazil/a le enkrat
- 2 – takšno vedenje opažam občasno
- 3 – takšno vedenje opažam pogosto
- 4 – takšno vedenje opažam vsak dan

V drugem stolpcu ocenite, ali je posamezna težava pri dečku bolj, enako, ali manj izrazita kot v preteklosti.

1	Hitro se razburi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
2	Je pogosto jezna ali zamerljiva.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
3	Je ključevalna in maščevalna.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
4	Je razdražljiva hitro se vznemiri.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
5	Krivi druge za svoje neprimerno vedenje.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
6	Namerno vznemirja, draži, jezi druge.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
7	Prepira se z vrstnicami ali vrstniki.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
8	Prepira se z odraslimi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
9	Upira se ali zavrača navodila ali pravila, ki jih zastavijo odrasli.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ

Učenka:	Ocenjevalec:	Datum:
---------	--------------	--------

Navodilo za izpolnjevanje odgovornega lista

Na spodnjem seznamu so zapisani nekateri opisi različnih vedenj in težav, ki se lahko pojavijo pri učenkah.

Preberite spodnje opise in ocenite, v kolikšni meri se takšna vedenja in težave pojavljajo pri učenki, katere vedenje ocenjujete.

Ocene pomenijo:

- 0 – takšnega vedenja ne opažam
- 1 – takšno vedenje sem opazil/a le enkrat
- 2 – takšno vedenje opažam občasno
- 3 – takšno vedenje opažam pogosto
- 4 – takšno vedenje opažam vsak dan

V drugem stolpcu ocenite, ali je posamezna težava pri dečku bolj, enako, ali manj izrazita kot v preteklosti.

1	Hitro se razburi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
2	Je pogosto jezna ali zamerljiva.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
3	Je ključevalna in maščevalna.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
4	Je razdražljiva hitro se vznemiri.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
5	Krivi druge za svoje neprimerno vedenje.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
6	Namerno vznemirja, draži, jezi druge.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
7	Prepira se z vrstnicami ali vrstniki.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
8	Prepira se z odraslimi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
9	Upira se ali zavrača navodila ali pravila, ki jih zastavijo odrasli.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ

Mladostnica:	Ocenjevalec:	Datum
--------------	--------------	-------

Navodilo za izpolnjevanje odgovornega lista

Na spodnjem seznamu so zapisani nekateri opisi različnih vedenj in težav, ki se lahko pojavijo pri mladostnicah.

Preberite spodnje opise in ocenite, v kolikšni meri se takšna vedenja in težave pojavljajo pri mladostnici, katere vedenje ocenjujete.

Ocene pomenijo:

- 0 – takšnega vedenja ne opažam
- 1 – takšno vedenje sem opazil/a le enkrat
- 2 – takšno vedenje opažam občasno
- 3 – takšno vedenje opažam pogosto
- 4 – takšno vedenje opažam vsak dan

V drugem stolpcu ocenite, ali je posamezna težava pri dečku bolj, enako, ali manj izrazita kot v preteklosti.

1	Hitro se razburi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
2	Je pogosto jezna ali zamerljiva.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
3	Je ključevalna in maščevalna.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
4	Je razdražljiva hitro se vznemiri.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
5	Krivi druge za svoje neprimerno vedenje.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
6	Namerno vznemirja, draži, jezi druge.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
7	Prepira se z vrstnicami ali vrstniki.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
8	Prepira se z odraslimi.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ
9	Upira se ali zavrača navodila ali pravila, ki jih zastavijo odrasli.	0 1 2 3 4	MANJ ENAKO BOLJ

IZHODIŠČA LZOKV

Prepoznavanje znakov kljubovalnega oziroma opozicionalnega vedenja je pomembno za načrtovanje ustrezne pomoči in podpore otrokom in učencem, pri katerih so ta vedenja izražena do te mere, da niso le moteča, pač pa tudi ovirajo njihove odnose z vrstniki in odraslimi v šoli in v drugih okoljih. Otrokovo oziroma mladostnikovo moteče vedenje lahko okrni njegovo uspešnost v medosebnih odnosih in prispeva k postopnemu izključevanju iz socialnih situacij.

NAVODILA ZA UPORABO IN VREDNOTENJE LZOKV

Kategorija: **S** - lestvico lahko uporablja psiholog, svetovalni delavec, ali drug strokovnjak na področju svetovanja v zvezi z vedenjem otrok in mladostnikov

Starostni razpon: 8 do 18 let

Število postavk: 9

Čas izpolnjevanja: 5 do 10 minut

Čas vrednotenja: do 5 minut

Izpolnjevanje lestvice: starš; učitelj; odrasel, ki dobro pozna otroka oziroma učenca; pri starejših mladostnikih tudi vrstnik, ki dobro pozna mladostnika

Lestvica LZOKV je namenjena beleženju motečega vedenja pri posameznem otroku oziroma mladostniku. Osredotoča se na nekatera vedenja, ki se lahko povezujejo z motečo, pretirano opozicionalnostjo, kljubovalnostjo. Odgovorni list lestvice izpolnjuje učitelj, starš ali drug odrasel, ki dobro pozna otroka oziroma mladostnika in njegovo vsakdanje vedenje.

Lestvica LZOKV je namenjena šolskim svetovalnim delavcem, svetovalnim delavcem in drugim strokovnjakom kot dopolnilna informacija s strani tistih, ki dobro poznajo otroka in njegovo vedenje v razredu ali v drugem okolju. Lestvica je uporabna kot presejalni pripomoček za prepoznavanje otrok in mladostnikov, ki bi lahko imeli težave z obvladovanjem opozicionalnega oziroma kljubovalnega vedenja, in kot orodje v začetnem procesu načrtovanja učinkovitih strategij za pomoč otroku, pri katerem obstaja možnost, da ima oziroma lahko v prihodnosti pričakuje težave na tem področju. Uporablja se lahko tudi v okviru svetovalnega oziroma preventivnega procesa.

Lestvica LZOKV je namenjena oceni znakov opozicionalnega oziroma kljubovalnega vedenja in ni psihodiagnostični inštrument za merjenje morebitne opozicionalno kljubovalne motnje vedenja. Če rezultati posameznega otroka ali mladostnika na LZOKV opozorijo na težave na področju vedenja, je smiselno razmisliti o poglobljeni analizi in obravnavi teh težav, njihovih vzrokov in posledic. Če psiholog, svetovalni delavec ali drug strokovnjak na podlagi rezultata na LZOKV meni, da bi lahko pri otroku ali mladostniku šlo za resnejše težave ali za opozicionalno kljubovalno motnjo vedenja, je za njeno ugotavljanje potreben nadaljnji podrobnejši in poglobljen diagnostični postopek.

Lestvica LZOKV daje dva pomembna podatka:

- oceno pogostosti vedenj, ki opozarjajo na morebitne znake pretirano opozicionalnega oziroma kljubovalnega vedenja
- oceno spreminjanja izraženosti vedenj, ki opozarjajo na morebitne znake pretirano opozicionalnega oziroma kljubovalnega vedenja

Ocena pogostosti vedenj, ki opozarjajo na morebitne znake pretirano opozicionalnega oziroma ključovalnega vedenja

Oceno pogostosti vedenj, ki opozarjajo na morebitne težave s pretirano ključovalnim oziroma opozicionalnim vedenjem, predstavlja vsota ocen za vse postavke lestvice. Pri interpretaciji odgovorov posameznega učenca bodite posebej pozorni na skrajne odgovore, ki opozarjajo na bolj izrazite težave (glej Opozorilo).

Opozorilo! Vsak odgovor 4 lahko opozarja na morebitne težave na področju vedenja; če se ocena 3 ali 4 pojavi pri več kot treh postavkah, je smiselno razmisliti o poglobljeni analizi morebitnih težav otroka ali mladostnika s ključovalnim oziroma opozicionalnim vedenjem.

Pomen ocen:

Rezultat od 28 do 36	<i>zelo visoka pogostost znakov ključovalnega/opozicionalnega vedenja, ki lahko resno ovirajo medosebne odnose ter delo in življenje v šoli in v drugih okoljih</i>
Rezultat od 23 do 27	<i>visoka pogostost znakov ključovalnega/opozicionalnega vedenja, ki lahko ovirajo medosebne odnose ter delo in življenje v šoli in v drugih okoljih</i>
Rezultat od 19 do 22	<i>povišana pogostost znakov ključovalnega/opozicionalnega vedenja, ki lahko občasno motijo medosebne odnose ter delo in življenje v šoli in v drugih okoljih</i>
Rezultat od 10 do 18	<i>zmerno pojavljanje znakov ključovalnega/opozicionalnega vedenja, ki verjetno ne ovirajo resno medosebne odnose ter delo in življenje v šoli in v drugih okoljih</i>
Rezultat do 9	<i>odsotnost ali občasno kratkotrajno pojavljanje znakov ključovalnega/opozicionalnega vedenja</i>

Ocena spreminjanja vedenj, ki opozarjajo na morebitne znake pretirano opozicionalnega oziroma ključovalnega vedenja

Oceno spremembe vedenj, ki opozarjajo na morebitne težave s pretirano ključovalnim oziroma opozicionalnim vedenjem, dobimo, če število odgovorov MANJ KOT VČASIH primerjamo s številom odgovorov BOLJ KOT VČASIH.

Pomen odgovorov:

Število odgovorov BOLJ za 4 ali več presega število odgovorov MANJ:

visok porast znakov opozicionalnega oziroma ključovalnega vedenja

Število odgovorov BOLJ za 1 do 3 presega število odgovorov MANJ:

porast znakov opozicionalnega oziroma ključovalnega vedenja

Število odgovorov MANJ je enako ali do 3 presega število odgovorov BOLJ:

upad ali odsotnost spremembe znakov opozicionalnega oziroma ključovalnega vedenja

Število odgovorov MANJ za 4 ali več presega število odgovorov BOLJ:

občuten upad znakov opozicionalnega oziroma ključovalnega vedenja

VIRI, LITERATURA

- Barkley, R. (1997). *Managing the Defiant Child: A Guide to Parent Training*. New York: Guilford Press.
- Barton, L. E., Brulle, A. R., Repp, A. C. in Gallagher, J. F. (1983). Systematic Analyses of Reliabilities: Walker Problem Behaviour Identification Checklist and the Behaviour Problem Checklist. *School Psychology International*. 4, 199-202.
- Burns, G. L. in Patterson, D. R. (2001). Normative Data on the Eyberg Child Behavior Inventory and Sutter-Eyberg Student Behavior Inventory: Parent and Teacher Rating Scales of Disruptive Behavior Problems in Children and Adolescents. *Child & Family Behavior Therapy*. 23 (1), 15-28.
- Dentel-Walty, S. M. in Waksman, S. A. (1985). The Portland Problem Behavior Checklist: Sex and Age Differences in Teacher-Rated Behavior Problems. *Journal of Psychoeducational Assessment*. 3, 203-241.
- Erford, B. T. in Hase, K. (2006). Reliability and Validity of Scores on the ACTeRS-2. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*. 39 (2), 97.
- Gadow, K. D., Sprafkin, J. in Salisbury, H. (2004). Further Validity Evidence for the Teacher Version of the Child Symptom Inventory-4. *School Psychology Quarterly*. 19 (1), 50-71.
- Harada, Y., Saitoh, K., Iida, J., Sakuma, A., Iwasaka, H., Imai, J., Hirabayashi, M., Yamada, S., Hirabayashi, S., Uchiyama, T., Ohta, S. in Amano, N. (2004). The reliability and validity of the oppositional defiant behavior inventory. *European-child-and-adolescent-psychiatry*. 13 (3), 185-190.
- Hewitt, M. B. (2006). The Contol Game: Exploring Oppositional Behavior. *CDSC Quarterly*. 19 (4).
- Hommersen, P., Murray, C. in Ohan, J. L. (2006). Oppositional Defiant Disorder Rating Scale: Preliminary Evidence of Reliability and Validity. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*. 14 (2), 118-125.
- Hosp, J. L., Howell, K. W. in Hosp, M. K. (2003). Characteristics of Behavior Rating Scales: Implications for Practice in Assessment and Behavioral Support. *Journal of Positive Behavior Interventions*. 5 (4), 201-208.
- Jackson, D. A. in King, A. R. (2004). Gender Differences in the Effects of Oppositional Behavior on Teacher Ratings of ADHD Symptoms. *Journal of Abnormal Child Psychology*. 32 (2), 215-224.
- Johnston, C. in Murray, C. (2007). Types of Noncompliance in Boys with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder with and without Oppositional Behavior. *Child & Family Behavior Therapy*. 29 (1), 1-20.
- Kann, T. in Hanna, F. J. (2000). Disruptive behavior disorders in children and adolescents: How do girls differ from boys? *Journal of Counseling and Development*. 78 (3), 267- 275.
- Kenny, M. E. (2000). Oppositional Defiant Disorder. V Kazdin, Alan E (Ur.). *Encyclopedia of psychology*, Vol. 5. (str. 506-508). Washington, DC: American Psychological Association; Oxford University Press.
- Kokkinos, C. M., Panayiotou, G. in Davazoglou, A. M. (2005). Correlates of Teacher Appraisals of Student Behaviors. *Psychology in the Schools*. 42 (1), 79-89.
- van Lier, P. A. C., Muthen, B. O. in van der Sar, R. M. (2004). Preventing Disruptive Behavior in Elementary Schoolchildren: Impact of a Universal Classroom-Based Intervention. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 72 (3), 467-478.
- Martin, H. in Carroll, D. (2005). An Evaluation of the Use of the Behaviour Questionnaire. *Educational Psychology in Practice*. 21 (3), 175-196.
- Nabuzoka, D. (2003). Teacher Ratings and Peer Nominations of Bullying and Other Behaviour of Children with and without Learning Difficulties. *Educational Psychology: An International Journal of Experimental Educational Psychology*. 23 (3), 307-321.
- Positive Action Company. (2004). *Positive Action Student Behavior Rating Scale*. Twin Falls, ID: Positive Action Company.
- Rayfield, A., Eyberg, S. M. in Foote, R. (1998). Revision of the Sutter-Eyberg Student Behavior Inventory: Teacher ratings of conduct problem behavior. *Educational and Psychological Measurement*. 58 (1), 88-99.
- Redl, F. (2007). Rethinking Youthful Defiance. *Reclaiming Children and Youth: The Journal of Strength-based Interventions*. 16 (1), 33-35.
- Smith, A. in Bondy, E. (2007). "No! I Won't!": Understanding and Responding to Student Defiance. *Childhood Education*. 83 (3), 151.

- Stephens, P., Kyriacou, C. in Tonnessen, F. E. (2005). Student Teachers' Views of Pupil Misbehaviour in Classrooms: A Norwegian and an English Setting Compared. *Scandinavian Journal of Educational Research*. 49 (2), 203-217.
- Stephens, T. M. in Arnold, K. D. (1992). *Social Behavior Assessment Inventory (SBAI)*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources, Inc.
- Stephenson, J., Linfoot, K. in Martin, A. (2000). Behaviours of Concern to Teachers in the Early Years of School. *International Journal of Disability, Development and Education*. 47 (3), 225-235.
- Taylor, T. K., Burns, G. L. in Rusby, J. C. (2006). Oppositional Defiant Disorder toward Adults and Oppositional Defiant Disorder toward Peers: Initial Evidence for Two Separate Constructs. *Psychological Assessment*. 18 (4), 439-443.
- University at Buffalo, Center for Children and Families. (ni podatka). *Disruptive Behavior Disorder Rating Scale*. Buffalo, NY: University at Buffalo, Center for Children and Families.
- Wahler, R. G., Vigilante, V. A. N. N. in Strand, P. S. (2004). Generalization in a child's oppositional behavior across home and school settings. *Journal of applied behavior analysis*. 37 (1), 43-51.
- Waschbusch, D. A. in Elgar, F. J. (2007). Development and Validation of the Conduct Disorder Rating Scale. *Assessment*, 14 (1), 65-74.
- Waschbusch, D. A. in King, S. (2006). Should Sex-Specific Norms be Used to Assess Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder or Oppositional Defiant Disorder? *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 74 (1), 179-185.

